

LJUDSKI GLAS

Glasiło „Kmetško-delavske zveze“

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K, na mesec 5 K; posamezna številka K 1.40. — V inostranstvu razmeroma več.

Vse dopise in pošiljatve za uredništvo in upravništvo „Ljudskega glasu“, kakor tudi za tajništvo K. D. Z. pošiljajte frankirane na naslov: Ljubljana, poštni predal 168. Poštne proste so le reklamacije. Ustmena poročila: v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6.

Proti korupciji.

Iz govora poslanca sodr. Etbina Kristana na seji ustavotvorne skupščine dne 24. junija.

(Konec.)

Še mnogo je podobnih stvari in nas vse boli, da se v krilu našega naroda gode take reči. Naš parlament mora dobiti jasno sliko in dolžan je skrbeti, da se v bodoče take stvari ne bodo dogajale. Jaz nisem zaviden uradnikom tudi na višjem mestu, če je mogoče olajšati njih življenje. Toda, če se morejo goditi take reči, zakaj se ne dela tudi na tem, da se zasigura življenje širokim masam, da se našemu delavstvu pomaga v tej draginji? Zakaj se ne skrbi, da bi delavno ljudstvo lahko dostojno živelo, če si en minister lahko z lahkoto rešuje vprašanje draginje za vse življenje?

Ne maram potrošiti nobene nepotrebne besede in zavleči to umazano stvar, pozivljam samo vse tiste, ki hočejo, da bodi ta dežela čista, ki hočejo, da bo parlament res vodil kontrolo nad vlado in da se bo godilo to, kar zahteva narodova volja, ne pa to, kar bi hoteli posamezniki, voditelji v tej diktaturi — naj vsi skupaj z nami zahtevajo, da preišče parlament to zadevo. Zato se mora sestaviti anketa, ki naj preišče vse te reči in izdela poročilo. Parlament mora potem to poročilo tudi končno rešiti. Mislim, da temu predlogu ne more nihče nasprotovati. Priporočam torej, da glasujete za naš predlog, ki se glasi:

Zaslišavši odgovor gospoda ministra za poljedelstvo in vode sklepa ustavotvorna skupščina po obširni debati o interpelaciji gospoda Moskovljeviča in tovarišev:

1. da se sestavi iz vrst ustavotvorne skupščine anketa za preiskavo gospodarstva na državnih posestih v Topčideru,
2. da predloži anketa komisija ustavotvorni skupščini izčrpno poročilo o gospodarstvu na topčiderski posesti in
3. da sklepa o poročilu anketne komisije ustavotvorna skupščina ter prihaja na dnevni red.

Pri glasovanju je bil ta predlog soglasno sprejet.

Z. B.:

Saj imaš prav, samo delati ne smeš tako!

Neka organizacija naše stranke je zahtevala v neki zadevi zelo odločno, naj upošteva naš izvrševalni odbor njeno stališče. Mnogi sodrugi so na seji to njeno stališče zagovarjali, toda zmagalo je nasprotno stališče. Večina je večina, zmaga je in s tem je bila zadeva sklenjena in v smislu sklepa tudi izvršena. Marsikomu je bilo sicer že žal, da je bil takrat v tisti večini, toda bilo je prepozno, kes ne more več popraviti, kar je zagrešila trenutna nerodnost, nepoznanje razmer in oseb, usmiljenost ali celo nerazumnost — vseeno kaj, izvršeno je, popraviti ne da.

Zaupniki tiste organizacije, ki je predlagala nasprotno, so bili disciplinirani sodrugi: podvrgli so se volji večine. Nekaterim članom tiste organizacije pa to nikakor ni šlo v glavo, tudi pol leta pozneje se še niso mogli potolažiti, čeprav je bilo za pametne ljudi prav jasno, da ni mogoče pomagati. Nekega lepega dne so se spravili nad svoje zaupnike in zahtevali od njih, naj izsilijo od izvrševalnega odbora izpremembo tiste zadeve.

Zaupniki pa niso vedeli, kaj jim je storiti. Vedeli so, da je izprememba nemogoča, toda članov so se bali, niso se jim upali povedati, da zahtevajo nekaj neumnega. Mislili so: Položaj je težak, delavci nahujskani proti stranki, če jim zdaj začnemo očitati še neumnost, pojdejo iz stranke — —. In ker se zaupniki niso upali očitati neumnost članom, so naredili sami neumnost s tem, da so neumno zahtevo sporočili strankinemu tajništvu, naj jo predloži izvrševalnemu odboru.

Ne čudite se, da govorim o neumnostih. Navajen sem imenovati vsako stvar s pravim imenom. Predaleč bi nas vedlo, če bi sam razlagal vso zadevo, poskusil bom pa na zgledu pokazati, za kakšno zadevo gre.

V neki silno revni vasi so se vaščani dogovorili, da bodo svoje njive in travnike obdelovali skupno, da pojde večina lahko delat drugam, sicer v ozki dolinici vsi pomro od gladi. Domenili so se, izbrali za prvo leto tiste, ki naj obdelujejo doma zemljo, sklenili zasaditi tukaj krompir, tam fižol, tu pšenico, tam ječmen, potem pa je šla večina delat v tovarno, oddaljeno več ur hoda. Ob nedeljah so hodili domu in prinašali domačim precej denarja. Vse je kazalo prav lepo.

Toda zgodila se je nesreča. Toča je pobila vse do tal. Ko so se vrnili vaščani prihodnjo nedeljo iz tovarne, so našli vse svoje lepe nade na tleh.

Pregovor pravi: kakor zlato v ognju, tako spoznaš prijatelja v nesreči. Jaz pa še dodajam, da spoznaš v nesreči istotako tudi ljudstvo, ali je zrelo ali ne. Za zrele ljudi je nesreča le preizkušnja, v njej spoznajo svoje napake in se uče izogibati se jim. Nesreča zrele ljudi še bolj združuje, še bolj krepi njih solidarnost: še bolj bodo držali skupaj, ker bode to zdaj še bolj potrebno. Nerazumni, ali krajše in bolj po domače neumni ljudje pa zgube v nesreči še zadnjo trohico razuma in mislijo pomagati si s tem, da iščejo krivce ali pa da se prerekajo, kako bi popravili preteklost, ki se sploh ne da več popraviti. Taki so bili tudi naši vaščani: ker je toča pobila vse in je bilo le pri krompirju malo upanja, da se še popravi, vse drugo bo pa treba preorati, zato so se jezili, zakaj ni povsod nasajen krompir. Res je, da so nekateri že spomladi zahtevali, naj se nasadi povsod le krompir, toda bilo jih je premalo, večina je odločila drugače, zdaj se pa ne da več izpremeniti.

Vsi mi boste priznali, da so ravnali ti vaščani nepametno. Povedal sem jim to in nisem izbral besed. Kaj zato, če so jezni name! Moja naloga ni, da se ljudem prikupim, temveč da jim govorim resnico.

Zaupniki so pa prišli in rekli: Strašno si neroden. Prav imaš sicer, toda delati ne smeš tako. Vse ljudi nam odženeš s svojo surovostjo. Malo bolj diplomatičen moraš postati!

Ne postanem, prijatelji! Diplomacija je laž, mi pa hočemo vzgojiti ljudstvo na boj proti laži. Kapitalizem se zdrži s samo diplomacijo. Še celo alkohol nam priporoča diplomatično, ker računa z neumnostjo ljudstva in jo hoče ohraniti. Mi hočemo nasprotno, zato ne smemo hoditi po isti poti. Če se krega kdo poleti, zakaj nismo spomladi sadili samega krompirja, ga bomo zavrnil, naj priporoča to prihodnjo spomlad, ko bomo na novo sadili. Opozorili ga bomo pa, da bo morebiti prihodnje leto brez toče, zato zna pa biti preveč dežja, da nam ves krompir segnije. Če tega ne bodo razumeli, jim bomo morali povedati, da so neumni. Če ne, nam prekriže vse pametne! Če bomo našli, da je kriv alkohol, bomo pisali njih zaupnikom — voditeljem: vemo, da je težko delati med pijanci, toda z lažmi se jim vendarle ne smete prikupovati. Kdor izpije naenkrat liter vina ali pa poldrugi liter piva, ne bojte se povedati mu, da je pijanec, ki s trdim zasluženim denarjem podpira kapitalizem in svojo zaostalost obenem. Ne samo, da potem nima denarja za svoje organizacije, za svoj tisk, še kruha mu mnogokrat primanjkuje! Glavno pa je, da mu alkohol meša glavo! Pa ne samo takrat, ko je pijan, tudi za pozneje! Iz lastne skušnje vem, da se mi na shodu zatikajo misli, če izpijem prej le en četrt liter vina, tak pijanec pa pravi: Napij se, da boš boljše govoril! Nespametni človek, ki misli, da je boljši tisti govor, pri katerem se jezik posebno hitro vrti! Za govor je treba čiste glave, ne namazanega jezika! Glavo pa alkohol vselej moti, pa ne samo govornikom, tudi poslušalcem!

Pa tudi ni res, da je ljudstvo ježno, če mu resnico poveš. Ne ploska ti, res, ker ni navdušeno, toda premišljevalo bo, in marsikdo se bo izpremenil. Boljše pa je, da eden premišljuje, nego da bi jih tisoč ploskalo, ko si hvalil njih neumnost. V oči ti hvalijo tvoj govor, za hrbtom pravijo, da si neumen. Mene grajajo v oči in me napadajo, da sem surov, za hrbtom pa pravijo, da imam prav! Če nisem priljubljen, nič ne de, niti ni treba tega, priljubljena naj bo resnica. Brez resnice ne bo ljudstvo nikdar solidarno, odkritosrčnost nas bo pa skovala v družbo pravih bratov.

Lov na viničarje in samostojneži.

So ljudje na svetu, ki nimajo prav nobene časti in lažejo vsevprek tako, da končno sami svojim lažem verujejo. In med te ljudi spadajo naši samostojneži.

„Kmetijski list“ od 21. julija pripoveduje svojim bralcem, da minister Pucelj zato ni hotel podpisati predloženega viničarskega reda, ker je ta skrajno birokratičen in sestavljen

v korist kapitalistov, bogatašev in tuje-rodcov.

Ne bomo se prepirali s samostojneži, povemo vam pa v obraz, da lažete in da vaš minister Ivan Pucelj zato ni podpisal viničarskega reda, ker so poslanci iz Štajerske na škodo viničarjev in v korist svojih prištašev - bogatašev preprečili izpeljavo tega viničarskega reda, ki je dober in katerega so sprejeli viničarji sami.

Pa še nekaj! Za viničarski red so glasovali ter samostojneži: poslanec Mermolja ter zastopniki Zabavnik, Zupančič in Žunderl. Takrat so na vse pretege prikrajševali viničarje in se borili proti njihovim zahtevam, češ, da bi predlagani viničarski red upropastil vinogradnike. Ko so dosegli z demokrati in klerikalci črtanje in zmanjšanje posameznih viničarskih zahtev, so vsi zastopniki samostojnežev na anketi tudi glasovali za ta red, katerega sedaj samostojnež minister Pucelj noče podpisati. To je resnica, vse drugo, kar piše samostojno trobilo, je hinavščina in laž.

Vprašamo javno poslanca Mermolja in njegove tovariše Zabavnika, Zupančiča in Žunderla, zakaj ste sodelovali pri anketi, ki je sestavila viničarski red? Zakaj ste se oglašali k besedi in zavlačevali rešitev? Ali ste vi takrat na anketi lagali viničarje in vse druge zastopnike, ali pa lažete danes! Po našem mnenju — obakrat!

Za take uspehe se vam bo ljudstvo prav lepo zahvalilo. Povejte nam, kaj pa ste še storili v prid ljudstva, ki ga zastopate v Beogradu, ker se tako širokoustite! Vedeli bi radi, ker so nam vaši „uspehi“ neznani. Če pa so vaši uspehi vsi slični zadnjemu, ko ste največjim revežem, to je viničarjem, povzročili, da bodo še vnaprej stradali za vaše samostojne vinograde bogataše, potem se vam bo to ljudstvo prav iskreno zahvalilo pri prihodnjih volitvah.

Torej na dan z resnico in z uspehi, da jih bomo spoznali! Potem jih bo ocenilo ljudstvo samo, bilanco pa vam bo predložilo o prihodnjih volitvah!

Socialna demokracija in poljedelstvo.

Ali je mogoč socializem na kmetih.

Naši nasprotniki trdijo, da je socialna demokracija le stranka industrijskega delavstva in da je na kmetih nemogoča. Če bi bilo to res, potem bi bil njen cilj po spremembi družabnega reda utopija; kajti družba ne obstoja samo iz industrijskega delavstva, temveč tudi iz poljedelskega in duševnega delavstva in tudi iz parazitov, t. j. iz izkoriščevalcev človeških delovnih sil. Program socialne demokracije razločuje samo dva družabna reda: razred izkoriščanih in razred izkoriščevalcev. Zato računa tudi vedno s tem, da mora ideja, ki stremi po novem družabnem redu, upoštevati vse različne panoge človeškega družabnega življenja in v vseh izvršiti pravično socialno reformo. Popolnoma na napačnem stališču je zemljoradnička stranka, ki loči posamezne stanove v razrede, ima torej razred

industrijskega delavstva, razred poljedelskega delavstva, razred duševnih delavcev itd. K temu je pripomnil sodrug Božidar Adžija v svojem članku v 28. številki „Slobodne Tribune“ med drugim sledeče: Znanstveni socializem razlaga gospodarski in ves ostali ustroj današnje družbe. Dokazuje tudi upravičenost boljšega in pravičnejšega družabnega reda. Zato je trditev, da si je izbral za nositelja svojih idej široke sloje delavnega ljudstva pravilna. Socializem je bil v 30. in 40. letih minulega stoletja izzvan, da se izre z rastjo industrije v pretežno industrijskih državah, kakor ste n. pr. Nemčija in Anglija, predvsem na mezdno industrijsko delavstvo. In sicer zato, ker je bilo delavstvo v teh državah večina onih, ki jih je bilo treba osvoboditi, velika večina tistih, katerim je socializem naznanjeval gospodarsko in socialno svobodo.

Trditev, da je vzel socializem za osnovo svojega stremjenja po preporodu človeštvu, manjši del naroda, dočim je pustil večji del (t. j. poljedelce) na strani, je napačna. Vsak nepristranski proučevatelj mora priznati, da je cilj socializma socialno, gospodarsko, politično in kulturno osvobodjenje vsega delavnega naroda. Praktična stran socializma, socialistično gibanje razvija svoje organizacije: politične, strokovne in gospodarske in se priravnava gospodarskemu ustroju dotične zemlje, kjer se razvija. Vsakovrstni delavci so v socialističnih vrstah en razred. Ta tvori enotno bojno črto proti drugemu delu naroda, to je onemu, ki živi od brezdelnega dohodka, torej kapitalističnemu razredu. Ako bi se delavno ljudstvo stanovno ločilo, bi s tem cepilo svojo bojno moč in škodovalo svoji boljši bodočnosti. Ali ni vseeno, izrabljanje in tlačjenje po tovarnarju ali veleposesniku? Dohodki malega kmeta niso nič boljši od delavskih mezd. Delavca zapodi lahko tovarnar danes ali jutri. Ravno tako se boji poljedelec, da ga en dan ali drugi ne izžene z njegovega koščka zemlje kak zelenoš ali banka. Razlike med temi brati ni. Očeta imajo istega, to je kapitalizem, bodisi industrijski, finančni ali agrarni.

Cilj socializma v poljedelstvu.

O končnem cilju socializma v poljedelstvu pravi sodr. Dr. Adžija: Današnji družabni red je socialno in gospodarsko nevzdržen. Nadomeščen mora biti s socializacijo proizvodnih sredstev in finančnega kapitala v industriji, v poljedelstvu pa z odpravo velikih posestev in z ustvarjenjem malih posestev in z združništvom. Pri enakosti končnih ciljev sta torej dva gibanja (poljedelsko in industrijsko) odveč.

(Dalje prih.)

Sveti Hus.

Spomin enega največjih mož hočejo izbrisati. Jana Husa, tistega velikega Husa, ki je dal češkemu narodu temelj njegove kulture, hočejo proglasiti za svetnika.

Češki narod se je osvobodil. Dozdaj je smel slaviti Husa le kot upornik, kajti Avstrija je bila katoliška, Husa pa je sežgala katoliška cerkev. Po osvobođenju pa so si Čehi postavili svojo cerkev in v tej hočejo imeti Jana Husa

za svetnika. Če to res napravijo, bodo ubili spomin na velikega moža.

Če bi bil Jan Hus zmožen vstati iz groba in izpregovoriti, kako bi govoril? „Pustite mene pri miru! Držite se resnice, ki sem jo učil! Nastopil sem proti zunanjam oblikam, da rešim notranjo vsebino. Delal sem proti paragrafu, da poglobim Duha. Bil sem živ sežgan zato, ker sem poslušal svojo vest, ne pa ljudi. Če me hočete proslaviti, hodite za menoj! Čitajte moje knjige, ne molite me! V grobu se bom obračal sramote, če boste delali ravno narobe, nego sem vas učil, če boste molili: Sveti Hus, prosí za nas Boga! Kajti delati morate sami, če se hočete rešiti!“

Emil Vandervelde:

Socializem in alkohol

Mnogo socialistov misli, da je alkoholizem posledica slabih razmer proletarskega življenja. Zato mislijo tudi, da mora ostati vsako neposredno prizadevanje proti nezmernemu uživanju alkohola brez uspeha. Ne vedo pa, da je to slabost, da se to pravi neobvladati samega sebe.

Večina socialistov priznava, da je vzrok alkoholizma: beda, slaba hrana, slabo in nezdravo stanovanje, enakomernost vsakdanjega dela in predolg delavni čas. Res je, da razširja vse to to veliko zlo.

Znano pa je, da vplivajo kakor povsod tudi pri alkoholizmu vzroki in posledice skupno. Tako n. pr., če pospešuje beda alkoholizem, je vendar alkoholizem sam tudi tisti, ki povzroči bedo in nazadovanje. Zato je dolžnost socialističnega ljudstva, da se ne ozira samo na svojega zunanjega sovražnika, t. j. na kapitalizem, ki črpa iz alkoholizma svojo veliko korist. Naše ljudstvo je dolžno pobijati notranje zlo, ki mu uničuje telo: dolžnost našega ljudstva je tudi, pobijati umetne potrebe, ki izvirajo iz njegovih lastnih razmer in vzrokov.

Socializem ne sme delovati samo kot stranka. Delovati ne sme samo s svojimi znanstvenimi pridelki. Socializem mora izvršiti tudi svoj podučni namen. Prikazati mora torej svojim prištašem vse zlo alkoholizma. Varovati mora ljudstvo brezmerne pitja.

Mojzes je iz zdravstvenih ozirav zapovedal židom, da se morajo ob gotovem času postiti. Mohamed je prepovedal svojim vernikom piti vino in sploh opojne pijače. Celi narodi upoštevajo še danes te prepovedi. Nobena vera se še ni lotila te naloge. Socializem, ki se za delo resno zanima, mora zapovedati svojim bojevnikom, naj se varujejo ne le brezmerne pijančevanja, ampak uživanja opojnih in žganih pijač sploh tudi v najmanjši količini!

Delavec misli, da alkohol krepeča. Kadar ga obdajajo razne skrbi, skuša pozabiti jih v pijanosti, ne miali, da si jih na ta način vedno še poveča, toda v pijanosti jih res ne čuti. Tem krutejšje jih mora prenašati pa potem, ko se strezni.

Vsi dosedanja poizkusi so dokazali, da alkohol uničuje človeka in da ne daje moči in koristi utrujenemu telesu.

Blagodejne so lige, to so organizacije proti alkoholu. V naprednejših državah so te dosegle lepe uspehe. Člani teh lig plačujejo določen letni prispevek in se odrečejo vsaki opojni pi-

Zob:

(10. nadaljevanje.)

Socializem in vera.

Modrovanje navadnega človeka.

Sicer pa poglej si različne narode! Že v naših krajih najdeš tako velikanske razlike med ljudmi, da boš komaj verjel, da so vsi Adamovi sinovi. Kaj pa šele, če pogledaš slike ljudi iz drugih narodov, ki žive v popolnoma drugačnih razmerah. Posebno glave kako so različne! Okrogle, podolgate, ploščaste. Kako velika razlika je v čeljustih. Našo čeljust imenujemo kratko, pri mnogih narodih pa najdeš čeljust tako dolgo, da se spomniš nehoče na živalske gobce. Še danes imamo narode, ki so v okostnjaku popolnoma podobni opicam.

Da so opice podobne drugim živalim, to veš sam. Tiste navadne opice, ki si jih že videl v cirkusih, so n. pr. veliko bolj podobne tvojemu psu, nego pa sosedov pes. Pa to sta dva psa — ono je pa popolnoma druga

žival! Med konjem in govedo boš našel včasih več sorodnosti, nego med dvema konjema različne pasme. Beseda „pasma“ že sama govori za cele knjige. Živali za pleme moramo izbirati zelo pozorno, drugače se pasma izprevrže! Glavna razlika med konjem in govedo je kopito in parkelj. Kopito imenujemo nogo z enim samim prstom, parkelj pa tisto z dvema. Pri obeh je še roženo obušalo čez, pri parklju slabejše, pri kopitu močnejše. Nekaj roženega ima pa vsaka žival na koncu prstov, brez nohta ali kremplja bi bil prst preslab. Konju je treba, da trdno stopa, mačka pa hoče stopati po tihem, zato je kremplje skrivala tako dolgo, da ima zdaj kar blazinice zanje, da je sploh nič ne slišiš, ko priteče...

Netopir nima rok, namesto teh so se mu razvile perutnice, čeprav je to samo kožica brez perja. Vidra ima med prsti tudi tako kožico, samo da je narejena za plavuto, kajti vidra lovi ribe in mora ponje v vodo. Pa nikar ne mislite, da se je Bog iz dolgega časa igral in delal vidri te plavute iz prsti.

Poglejte psa, kako dobro zna plavati brez kožice med prsti. Če bi mu zadišale ribe, če bi hodil tisočletja v vodo ponje, tudi njemu bi se razvile noge za rabo v vodi! Ker bi se navadil z repom veslati, bi se mu rep prav tako izpremenil v veslo kakor se je pri vidri.

Vse živali in mnogo drugih so sesalci. To se pravi, žive mladiče rode in jih morajo pitati z mlekom. Večinoma žive na suhem, pa ne vse. Videli smo vidro, imamo pa tudi še druge sesalce, ki hodijo mnogo v vodo, pa tudi take, ki sploh žive v vodi in so drugače popolnoma kakor ribe. N. pr. kit. Take živali tvorijo most med sesalci in ptiči.

Ribe in ptiči ležejo jajca. Pa kakšen velikanski razloček je med temi jajci! Riba leže silno veliko jajčic prav majhnih, ribice se same izležejo in svoje matere niti ne poznajo. Ptica mora pa svoja jajca, velika, težko rojena šele s svojo telesno gorkoto izvaliti in še mora potem mladiče dolgo pitati ali vsaj voditi. Vendar v temelju ni razločka med

jači. Belgijski sodrugi imajo v tej ligi več tisoč članov, med temi vse naprednejše in obraženejše delavce. Dnevno narašča stanje članstva te organizacije. Pristaši te lige priznajo, da vplivajo najbolj in uspešno pri svojih sodrugih s svojim lastnim primerom, s katerim jih odvrta od pitja alkohola. Čas je, da posnemamo.

Greh je očitati gospodi zabave, njih igračnice in kroge, če delavec sam dela, kar zamerava njim. Prav nikake razlike ni med meščanom, ki se je upijanil s šampancem, in delavcem, ki ga je premagalo žganje. Razlike tudi ni med igralcem, ki v eni noči zapravi celo premoženje, in proletarcem, ki izgubi pri kvartah svoj zaslužek in s tem vzame ženi in otrokom njih vsakdanji kruh. Koliko gorja bi bilo manj na svetu, če bi se delavec premagal in ne udal opojnim pijam. Kolikim nedolžnim otrokom bi bila mogoča lepša bodočnost. Nešteto je še podobnih slučajev.

Zapomnimo si to, da ne bomo zmagali in dozorili za gospodarstvo nad svetom, dokler se ne bomo naučili gospodariti sami nad seboj!

Iz stranke.

Vsem naročnikom in članom KDZ. Še vedno se včasih kdo pritožuje, da ne dobiva „Ljudskega glasu“ redno, ne pove pa, katere številke ni prejel. Ta pritožba ne pomaga veliko. Sproti moremo vedeti, kdo ni dobil lista, drugače ne moremo najti, kje je napaka.

Morebiti je naslov pomanjkljiv, morebiti je bil napačno prepisan, morebiti se je listek izgubil po nerednosti tistega, ki je listke pisal, ali tistega, ki jih je razvrščal po poštab, ali tistega, ki jih je lepil; morebiti se je časopis izgubil po nerednosti tistega, ki je nesel vse skupaj na pošto, ali tistega, ki jih je raznašal. Vsak zatrjuje, da je delal vestno — ti pa le ne dobiš, kar si plačal. Pritoži se takoj, reklamiraj!

Reklamacija ne velja nič, samo kos papirja in dve minuti pisanja. Znamke ni nič treba. Uprava bo takoj zvedela, da nisi dobil, bo takoj poiskala tistega neredneža in ga poučila, kaj je zakrivil. Če pa samo kričimo „Pazite!“, ostane vse lepo pri starem, ti ne dobiš lista, o nas pa misliš, da imamo nered.

Upravištvu „Ljudskega glasu“.

Po svetu.

Obseg irske avtonomije. „Daily Mail“ poroča, da je predlagala angleška vlada za južno Irsko in Ulster avtonomijo pri upravi, davkih in carini ter nekatere druge pravice. Med drugim bosta smeli imeti ti dve provinci tudi deželno brambo, katere obseg bo vsekakor določen.

Amerika za razorožitev. Senator Borah je v senatu predlagal, da naj se izplačanje dolgov zaveznikov odgodi do časa po nameravani razorožitveni konferenci. Ako se zunanje vlade ne bi mogle z Zedinjenimi državami sporazumeti o razorožitvenem programu, bi dalo to ameriški vladi pravico, da vztraja pri načelnem izplačanju dolgov in obresti. Ako bi vlade še naprej izdajale znatne svote za svoje vojne priprave, bo Amerika prejkone pričela drugo politiko. Francija s svojo armado 800.000 mož je prekomerno močna in tudi Anglija izdaja ogromne svote za vojne priprave.

ribjimi in ptičjimi jajci, v obojih je zaprto mlado živo bitje.

Videli smo, da pravzaprav ni razločka med rokami in nogami, med nogami in plavutami ali perutnicami. Ravno tako ni veliko razlike, če ima kdo pet prstov ali samo tri, ali dva, ali le enega. So živali, ki imajo po šest nog, po osem, po deset, po sto; so živali, ki sploh nimajo nog, temveč se le plazijo z zvijanjem svojega telesa. So živali velikanske, bile so živali večje nego slon in kit — so pa tudi živalice tako majčkene, da jih s prostim očesom niti ne vidimo ne. So živali, ki živijo čudovito življenje v različnih podobah, n. pr. žabe, metulji, hrošči, trakulje itd. So pa tudi bitja, o katerih ne vemo, ali so živali ali rastline.

Ali ni pšenično zrno ravno tako kakor jajčice? Ali se ne izleže tudi iz njega novo živo bitje, ki bo raslo, cvetelo in rodilo zopet nova jajčica, nova semena?

Kaj pa je cvetje? Nič drugega nego združitev dveh spolov z namenom, da se oplodi pravočasno nov zarod, predno pogine stari.

Amerika pomaga. Hoover je ponudil v imenu ameriškega pomožnega komiteja za en milijon otrok in bolnikov iz gladujočih ruskih pokrajin obleke in živil seveda po znanih pogojih.

Češkoslovaški rudarji se pripravljajo na veliko splošno stavko. Rudarski odsek v ostrovske revirju je izdal proglas na delavstvo, v katerem pravi med drugim: Kakor veste, nameravajo podjetniki odpovedati kolektivno pogodbo, podaljšati delovni čas ter znižati plače. Čaka vas težak boj s podjetniki. Rudarska stavka izbruhne v revirju in seveda tudi po vsej republiki. Po preteku odpovednega roka nam ostanejo še trije meseci, da se pripravimo. Ta rok mora rudarsko delavstvo dobro izrabit, da se pripravi na težki boj.

Danska socialna demokracija. Ob priliki petdesetletnice svojega obstoja je danska socialna demokracija privedla sijajno praznovanje, katerega so se udeležili tudi socialistični delegati iz različnih dežel. Višek je tvoril silen manifestacijski obhod v Kødanyu, ki se ga je udeležilo nad 100.000 ljudi.

Italija proti brezposelnosti. Vlada je predložila poslanski zbornici več zakonskih načrtov, ki imajo namen, omejiti brezposelnost. Zakonski načrti predvidevajo 61 milijonov za grajenje mostov in cest, 45 mil. za izkoriščanje vodnih sil, 50 mil. za grajenje pristanišč, 29 milij. za napravo proti povodnjim, 40 milij. za zgradbe v Kalabriji, 10 mil. za beneško luko, 5 mil. za izboljšanje cest v bivšem vojnem ozemlju, 90 milijonov za železnice. Razen tega zahtevajo kredita 300 milijonov za predilsko in 60 milijonov za sugansko železnico.

Italijanski primanjkljaj je znašal koncem prvega polletja finančnega leta 1920-21 samo 4 in pol milijarde lir, dasi so računali na primanjkljaj 10 milijard. Do zaključka bižetnega leta bo primanjkljaj zrasel najbrže na 5 milijard. V glavnem so večji primanjkljaj zabranili z ureditvijo krušnega vprašanja, to se pravi s podraženjem.

10. avgusta mora Madžarska predati zapadno-ogrsko ozemlje Avstriji. Za sedaj zahtevajo zavezniki, da jim Madžarska plača 35 milijonov odškodnine.

Silna števila Belgijske strokovne organizacije so imele prve dni tega meseca kongres, na katerem je bilo zastopanih okrog 800.000 organiziranih članov. Začetkom leta 1919. so šteje belgijske internacijonalne strokovne zveze 629.736 članov, koncem 1. 1920. pa že 718.410. Najmočnejša je organizacija kovinarjev s 163.360 članov. Belgija ima vsega skupaj okrog 7 milijonov prebivalcev.

Politični pregled.

Interpelacija za viničarje. Narodni poslanec sodrug dr. Milan Korun je dne 22. julija v Belgradu interpeliral ministra za socialno politiko o zadevi viničarskega reda, ki ga je izdala pokrajinska vlada za Slovenijo, pa ga centralna vlada še sedaj noče odobriti. Interpelacija se glasi: Gospod minister! Pred meseci že je predložila pokrajinska vlada za Slovenijo ministarstvu za socialno politiko osnutek novega viničarskega reda, ki vsebuje poleg določil minimalne mezde in drugih izboljšanj viničarjem

Sesalci imajo posebne organe oplojevanja. Čudovita, sveta skrivnost je v tem! Kako dolgo je trajalo v naravi, da se je pri raznih vrstah razvilo tako različno in vendar istemu namenu služeče orodje. Le človek v svoji umazani podlosti je bil zmožen proglasiti za greh tisto, kar mora biti in je najsvetejše! Dokler seveda umazana podlost človekova ne izpremeni svetosti v gabno prokletstvo...

Ali veš, čemu ima petelin ostruge? Tudi kokoši jih imajo mnogokrat, samo da ne tako razvite. Petelin ima ostre, močne! Z ostrugami se drži pri oplojevanju na kokoši, ker bi se sicer ne obdržal tam. Podobno si je narava tudi pri drugih bitjih poskrbela tekom razvoja za sredstva, da se zaplodi nov zarod.

Cvetje je ljubezenski čas rastlin. Pri nekaterih rastlinah sta spola vsak na posebnih rastlinah, ločeni in različni po spolu, pri drugih razlikujemo cvetove obeh spolov na isti rastlini, zopet pri drugih pa sta oba spola združena v enem cvetu. Da pride do dotika, je treba mnogokrat vetra ali celo žuželk, da, če bi

tudi določila o bolniškem zavarovanju viničarjev in njih svojcev. Ta osnutek, izdelan na zahtevo viničarskih organizacij po poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani, je bil sprejet v sporazumu vseh strank strokovnih in kmetijskih organizacij in predvideva izboljšanje položaja za viničarsko leto 1921. Kljub številnim urgencam težko prizadetega viničarskega stanu in izredno bednega položaja, v katerem se nahaja ogromna večina prebivalstva vinorodnih krajih štajerskih, pa ni do danes nikakršne rešitve tega perečega vprašanja. Opozarjam gospoda ministra na to dejstvo, ki zna imeti nepreglednih posledic, in vprašam: 1. Je-li gospod minister pripravljen nemudoma predložiti ministrskemu svetu predloženi viničarski red in naredbo o bolniškem osiguranju viničarjev, kočarjev, poslov in družin? 2. Namerava li gospod minister ukreniti vse potrebno, da se izvede poboljšanje minimalne mezde, ki jih predvideva novi viničarski red z veljavnostjo od 1. januarja 1921? 3. Kaj namerava gospod minister ukreniti, da se izvrši pomožna akcija v prid viničarjem, katero so že svoječasno predlagali zastopniki socialističnega kluba? — Prosim pismenega odgovora.

Albansko vprašanje. Poslanec in bivši član jugoslovanske delegacije na pariški konferenci Andrija Radović bo zastopal Jugoslavijo na konferenci poslanikov, ko bo sklepala o albanskem vprašanju. V poučenih krogih trdijo, da bo zahtevala belgrajska vlada, naj ostane med našo državo in Albanijo ista meja, kakor je bila leta 1913. s to razliko, da bo zahtevala v svrhu zavarovanja Prizrena in Djakovice ljudski srez in Djakovsko Melesijo.

Znamka
za
1 krono.

Tiskovina.

Upravi družinskega lista „Kres“

Ljubljana

Aleksandrova cesta 5.

začele izumirati čebelice, bi si mnoge rastline drugače preskrbele dotik obeh spolov.

Poglejte kako skrbi narava za ohranitev zaroda. Gotovo poznate regrat, ki ga jemo v spomladi kot solato. Poznate tudi rumeno njegovo cvetje in čudovite lučke na dolgih ceveh, ki delajo otroci neke smešne trobente iz njih. Lučke pa upihujejo. Te lučke so nastale iz cvetja, ki, le dozorelo, in nič drugega niso nego zrela semena, ki imajo svoje perutnice. Ne znajo sama letati, pa dekletce, ki je upihnilo te lučke, je odpihnilo tudi semena in vetrič jih zdaj raznaša široko okoli po travnikih. Močnejši veter upihuje te lučke sam in nese seme daleč, daleč, tudi na ono stran rek in hribovja. Na milijone in milijarde je takih semen. Pa jih je tudi treba — žene, ki nabirajo spomladi regrat, ga izrežejo navadno s korenino vred, očistijo ga šele doma... Pa tudi kmet se regrata brani kot nadležnega plevela.

Kako čudovito je narava poskrbela, da se ohrani zarod!

Tedenske vesti.

Dospelost davkov. Začasni zakon o proračunskih dvanaestlinah z dne 27. junija 1921 Službene Novine br. 154 določa, da dospevajo neposredni davki, državni pribitki in avtonemne doklade v plačilo dne 1. februarja, 1. maja, 1. avgusta in 1. novembra vsakega leta, vsakokrat za tekoče koledarsko četrtletje, toraj na primer 1. februarja za dobo od 1. januarja do konca marca itd. Le rentnina in dohodnina, ki se porabita z odbitkom pri izplačilu rentnini ali dohodnini zavezanih prejemkov, zapadeta ob dosedanjih rokih, ki jih določata §§ 134 in 235 zakona o osebnih davkih. Dospeli davki s pribitki in dokladami vred se prisilno iztirjujejo, ako se ne plačajo tekom 14 dni po dospelosti. Izpremenjeni roki dospelosti se uveljavljajo s 1. avgustom t. l. za vse davke izven druge polovice dohodnine za l. 1921., ki se izjemoma iztirja ob dosedanjem roku, to je 1. decembra 1921. V zvezi z izpremembo rokov dospelosti izpremeni se tudi računanje zamudnih obresti. Te se računajo od zaostankov, ki dospevajo v plačilo od 1. julija 1921 dalje s 50 v od vsakih 100 K zaostalega davka z državnimi pribitki in avtonomnimi dokladami vred za vsak mesec (6% na leto). Drobec v denarju pod 100 K in drobec v mesecih se pri računanju ne vpoštevajo, zamudne obresti odpadejo, ako vsakokratni davčni zaostanek z državnimi pribitki in avtonomnimi dokladami vred ne presega 100 K.

Zdravstveni teden v Celju in njega okolišu. Celjsko akademsko društvo je sklenilo ves čas počitnic uprizarjati predavanja o

v Sarajevu, Ljubljani, Splitu, Zagrebu in Novem Sadu. Te zbornice se bodo bavile izključno samo z gmotnimi in socialnimi vprašanji delavcev.

Drobiž. Finančno ministrstvo je prejelo 6 vagonov drobiža po 10 in po 25 par. Novci po 10 par se pustijo takoj v promet, novci po 25 para pa se bodo nekaj časa zadržali. Zaenkrat pridejo v promet novci po 5 para, ki se kujejo sedaj v Novem Sadu in Zagrebu.

Uradne ure pri delegaciji ministrstva financ. Z ozirom na nastopivšo občutno vročino so določene uradne ure pri delegaciji ministrstva financ in tej podrejenih oblastih in uradih v Ljubljani do vštete 20. avgusta t. l. od 7.30 do 14. ure; blagajniške ure pa od 8. do 13. ure.

Gospodarstvo.

Vinogradništvo v naši državi. Iz poročila o stanju naših vinogradov, ki ga je predložila industrijska zadruga za Hrvatsko in Slavonijo ministru za trgovino in industrijo, posnemamo, da znaša skupna površina vinogradov v naši državi okoli 280.000 ha in sicer: v Srbiji 34.332 ha, v Hrvatski in Slavoniji 47.852 ha, v Bosni in Hercegovini 5900 ha, v Vojvodini 63.244 ha, v Dalmaciji 63.424 ha, v Kranjski 9857 ha, v Štajerski 62.252 ha. Vrednost vinogradov se ceni na 14 milijard. Letna produkcija vina znaša povprečno pet milijonov hektolitrov. Doma se uporabi tri milijone hektolitrov.

Posebno komisijo je sestavilo ministrstvo za šume in rude, da prouči vse novo odkrite rudnike v naši državi.

Znižanje s pripombo. Ministrstvo za šume in rude je odločilo, da se znižajo po vseh državnih rudnikih premogovne cene. Toda to znižanje je odvisno od kraja in okoliščin, v katerih se rudnik nahaja.

Svetovna tonaža. Najnovejša izdaja Lloydovega registra označuje skupno svetovno tonažo s 54 milijoni ton. Potemtakem je sedanje stanje ladjevja preseglo stanje leta 1914. za več kakor enajst milijonov ton.

Razno.

Upokojeni častniki naše vojske — pokojnina. Ker so priobčili nekateri časopisi pritožbe upokojenih častnikov naše vojske, da doslej še ni rešeno vprašanje njihove pokojnine, pojasnjuje invalidski oddelek poverjenišva za socialno skrbstvo sledeče.

Ministrstvo financ je dostavilo tekom zadnjega tedna prošnje treh upokojenih častnikov, ki so jih vposlali Glavni kontroli v Belgradu na podlagi „Uverenja“ ministrstva vojske in mornarice poverjenišvu za socialno skrbstvo v Ljubljani, da izračuna službena leta po bivših avstro-ogrskih predpisih in na tej podlagi višino pokojnine po zadnji dinarski plači. Poverjenišvo (invalidski oddelek) vrača te akte po izvršitvi ministrstvu financ, ki bo nato nakazalo pokojnine. Pričakovati je, da bodo sedaj ta nakazila izvršena v kratkem času.

Našemu kmetškemu ljudstvu! Veliko število kmečkih in delavskih družin še ni naročilo lepega družinskega lista „Kres“, ki ima poleg lepih slik toliko poučnega in zabavnega čtiva, da pač ne sme nikjer manjkati. Celo leto stane samo K 80.—, pol leta 40.—, četrt leta K 20.—. Koliko denarja gre za nepotrebne stvari, zlasti za alkohol, koliko lepih in užitka polnih ur pa nudi dobra knjiga! V današnjem „Ljudskem glasu“ je dopisnica na naročbo „Kresa“. Izrežite jo, napišite natančno svoj naslov, vas in pošto, prilepite znamko za eno krono in oddajte jo na pošti. Dobili boste „Kres“, ki bo postal vaš najboljši prijatelj. Kmetje in viničarji, mladeniči in dekleta: V izobrazbi je zmaga trpinčenega ljudstva, zato izobrazimo se z lepimi knjigami, naročite „Kres“ in pridobivate naročnikov. Ko izide 12 števil, bo izdal „Kres“ lepe platnice, da daste vezati vse številke v lepo knjigo, katero boste vsak čas zopet radi vzeli v roko. Kdor pridobi 10 novih naročnikov, ki plačajo naročnino, dobi celo leto zastoj „Kres“. Naročite torej „Kres“!

Založba in last konzorcija „Ljudski Glas“. Oblastem je odgovoren Andrej Svetek. Tiska: Tiskarna J. Pavliček v Kočevju.

Čitajte naše brošure!

„Pot k socializmu“

Spisal Dr. Oton Bauer. • Prevel F. Uratnik.

Cena samo 2 K.

Naroča se pri „Centralnem tajništvu JSDS v Ljubljani, poštni predal 168“.

Edini list, ki brezobzirno zastopa Vaše koristi, ki neustraheno brani Vaše pravice, je:

N A P R E J
delavski
dnevnik
Proč z meščanskimi listi!
Mesečno stane 24 kron.
Naroča se pri upravi „Naprej“, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

Zatorej sežite po njem!
Oklenite se ga!
Naj se naroči po več somišljenikov na en Naprej!
Le „Naprej“ spada v naše družine!

Splošno kreditno društvo

v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 13. ure in jih obrestuje po čistih

4%

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo polletno. Večje in stalne vloge se obrestujejo po dogovoru. Posojila daje svojim zadrugnikom proti vknjižbi, na osebni kredit proti poročilu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskontujejo po bančni obrestni meri.

Edini, res delavski denarni zavod.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti, ako porablja te moja najbolj preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 12.—, za podgane in miši K 12.—; za ščurke, a posebno močna vrsta stane K 20.—; posebno močna tinktura za stenice K 15.—; uničevalec moljev K 10.—; prašek za uši v obleki in perilu K 10.— in 20.—; proti mravljam K 10.—; proti ušem pri perutnini K 10.—; prašek proti mrčesom K 10.— in 20.—, proti ušem pri ljudeh K 5.— in 12.—; mazilo za uši pri živini K 5.— in 12.—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) K 10.—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 45, Petrinjska ul. 3.

COSULICH-LINE
= TRST-AMERIKA =
New-York — Buenos-Aires —
Rio di Janeiro — Santos
Montevideo

Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

„V boj za občino.“

Brošurica „V boj za občino“ vsebuje poljudno razložen volilni red za občinsko zastopstvo. Temu so pridejana tudi praktična navodila. Cena ji je 6 K. — Naroča se pri Centralnem tajništvu JSDS in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168.

Naročnino K za celo, pol, četrt leta sem poslal s pošto na-
kaznico. — Da poravnam naročnino, priložite pošto položnico.

Naročam Vaš list, katerega pošiljajte na naslov:

P. n.

Prečitate, kar ne odgovarja Vaši želji. — Napišite razločno ime in naslov ter pošto!

podpis.

alkoholn, jetiki, spolnih bolezni itd. Tem potom opozarjamo vse občinstvo, zlasti pa naše delavstvo, da se teh predavanj pridno in zanesljivo udeležuje. — Istočasno opozarjamo, da je vstop na predavanja vsakomur brezplačen. — Predavanja se vrše v sledečih okrajih: Žalec 6. avgusta. Šentjur ob južni železnici 7. avgusta ob 9. uri. — O podrobnostih bomo še poročali.

Uvedba potnih legitimacij. Po naredbi ministrstva za notranje stvar J. B. br. 21.825, je sporazumno z ministrstvom za promet določeno, da mora vsak potnik, kadar odide iz kraja svojega stanovanja, imeti od pristojne lokalne oblasti izdano potno legitimacijo, ki velja za mesec dni in ki se mora povodom vsakega potovanja vidirati.

Ustavo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev priobčuje v celoti 87. številka „Uradnega lista. Pesamni izvodi te številke se dobe po 2 kroni.

Otvoritev delavskih zbornic. Na podlagi odloka ministrskega sveta in uredbe o delavskih zbornicah se otvorijo delavske zbornice